

2016-08-30

Kulturdepartementet
Enheten för diskrimineringsfrågor
102 33 Stockholm
ku.registrator@regeringskansliet.se

Ku2016/0778/DISK

Remissvar departementspromemorian Utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet

Sveriges Konsumenter har beretts tillfälle att yttra oss över Ds 2016:26.

Även små företag ska omfattas

Vi delar tveklöst promemorians förslag om att undantaget från förbudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet inom området varor och tjänster för företag som vid det senaste kalenderårsskiftet sysselsatte färre än tio arbetstagare inte är motiverat och ska tas bort.

Men...

Vi saknar förslag om att även ta bort 4§ punkt 3. Här anges att vid bedömning av bristande tillgänglighet ska hänsyn tas till varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde. En sådan relation går inte att bygga upp då man inte ens kommer in till näringsidkaren.

I den generella kommentaren från FN görs ett förtydligande av den privata sektorns roll för att säkerställa tillgängligheten i samhället. Där beskrivs att personer med funktionsnedsättning bör ha jämlikt tillträde och tillgång till alla varor, produkter och tjänster som är öppna för, eller erbjuds allmänheten. Detta på ett sätt som säkerställer deras faktiska och jämlika tillträde och tillgång samt respekterar deras värdighet. Så oavsett om en konsument har för avsikt att vid enstaka tillfällen besöka en butik eller göra det regelbundet så säger FN-konventionen att miljöerna ska vara tillgängliga; detta gäller både den fysiska och den digitala miljön. Vi anser därför att begränsningen vad gäller varaktighet eller omfattning av förhållandet mellan verksamhetsutövare eller den enskilde ska slopas. Kravet måste gälla även för besök av engångskaraktär på exempelvis hotell, restaurang, butiker eller utnyttjande av kollektivtrafik.

Avsnitt 5.4, Övriga konsekvenser, Behov av informationsinsatser (s.34) Vi delar inte förslaget syn på att företag har god kännedom om lagen och sina skyldigheter och att det därför inte behövs några riktade informationsinsatser. När vi förra året undersökte livsmedelsbutikernas tillgänglighetsarbete utifrån ett kognitivt perspektiv kunde vi se att det endast var ett fåtal butiker som gjort någon ändring av sin butiksmiljö utifrån den nya lagstiftningen. En tredjedel av de svarande visste inte om de hade gjort någon tillgänglighetsförbättring utifrån lagstiftningen. Ingen av de som svarade i undersökningen kände heller till begreppet ”design för alla”.

Konsumentverkets rapport ”Butikschefers syn på tillgänglighet” visade att en övervägande majoritet av butikägarna under den senaste tvåårsperioden inte har sökt råd eller information om hur tillgängligheten i deras butik skulle kunna förbättras. Vi tror därför i motsats till förslaget att det är nödvändigt med informationsinsatser för att öka kunskapen om tillgänglighet och funktionshinder hos de som äger, driver och ansvarar för verksamheter som är riktade till konsumenterna. Utöver det måste även rätt verktyg för att möta olika behov finnas lättillgängliga för näringsidkare och andra parter som berörs. Vi tror inte att lagförslaget enskilt, ej heller genom de brister som anmäls, är tillräckligt för att öka varken kunskapen om funktionshinder eller tillgängligheten i den takt som är önskvärd.

År 2015 var de flesta anmälningar som kom in till DO kopplade till funktionsnedsättning. Av dessa handlade 30 procent om situationer rörande varor, tjänster och bostäder. Mot bakgrund av detta anser Myndigheten för delaktighet (MFD) att det behövs riktat arbete mot att förebygga diskriminering på området. Vi står bakom MFD:s syn på situationen och anser att ett sätt att uppnå detta är genom att utbilda privata aktörer om mänskliga rättigheter och tillgänglighet. Genom informationsinsatser kan företagen bli bättre på att bryta trenden med otillgängliga investeringar och istället planera och utveckla sina verksamheter ur ett tillgänglighetsperspektiv från början.

I avsnitt 3.2.3 Skälighetsbedömningen (s.14ff) vill vi att det förtydligas att lagen också gäller tillgängligheten till varor och tjänster som erbjuds allmänheten via digitala plattformar. Näthandeln växer och utvecklas för varje år som går – vilket inte bara innebär nya lösningar, utan även nya hinder. Lagförslaget om bristande tillgänglighet behöver därför anpassas så att det även belyser hinder som uppstår inom detta område. Exempelvis att webbplatser byggs enligt internationella standarder och riktlinjer för tillgänglighet, eller att digital information publiceras i format som html, pdf eller ePub.

I avsnitt 3.2.3 Skälighetsbedömningen, vilka åtgärder för tillgänglighet som kan krävas (s.15) vill vi att exemplen på åtgärder om information och kommunikation breddas så att det lyder ”... att kunna tillhandahålla information genom **alternativa** eller särskilt anpassade format”. Det är inte i alla situationer som konsumenten behöver särskilt anpassade format så som Lättläst, utan ofta kan det vara tillräckligt att kunna få informationen i ett alternativt format, exempelvis i text istället för muntligen eller som en ljudupptagning. Detta för att det kan vara svårt att ta ställning till informationen vid mötet och det därför är viktigt att kunna tillgodogöra sig den i lugn och ro i efterhand.

Avsnitt 3.2.3 Skälighetsbedömningen, Betydelsen av praktiska förutsättningar att genomföra en åtgärd (s.16f) Vi vill att undantaget tas bort så att lagen också omfattar

Sveriges Konsumenter

THE SWEDISH CONSUMERS' ASSOCIATION

fastighetsägare som hyr ut lokaler. Fastighetsägare som hindrar verksamhetsansvariga att göra åtgärder för ökad tillgänglighet bör kunna dömas till ersättning.

Regeringen har åtagit sig att arbeta för ett universellt utformat samhälle

Sverige kan bli ett socialt, jämlikt och socialt inkluderande samhälle, men då måste ursäkter och undantag som nämnts ovan slopas. *Alla* konsumenter har rätt att aktivt, medvetet och hållbart handla varor och tjänster oavsett funktionsvariation.

Stockholm dag som ovan

Örjan Brinkman
Sveriges Konsumenter